

УКРАЇНСЬКІ ПАРАЗИТОЛОГИ ПРОВЕЛИ НАУКОВЕ ЗІБРАННЯ, ПРИСВЯЧЕНЕ ПРОБЛЕМАМ ГАЛУЗИ

На фото (справа наліво): директор Інституту зоології імені І.І. Шмальгаузена НАН України, президент Українського наукового товариства паразитологів член-кореспондент НАН України І.А. Акімов та заступник директора з наукової роботи інституту кандидат біологічних наук В.О. Харченко

5 листопада 2015 року відбулися Ювілейні читання, присвячені 70-річчю Українського наукового товариства паразитологів (УНТП) та 110-річчю від дня народження академіка НАН України О.П. Маркевича. Співорганізаторами заходу виступили Інститут зоології імені І.І. Шмальгаузена НАН України й УНТП.

У своїх вступних доповідях директор Інституту зоології імені І.І. Шмальгаузена НАН України член-кореспондент НАН України **І.А. Акімов** та заступник директора з наукової роботи інституту кандидат біологічних наук **В.О. Харченко** акцентували на **винятковій важливості паразитологічних досліджень у глобальному та національному вимірах**. Науковці зазначили, що людська цивілізація, яка на даному етапі свого розвитку поступово зосереджується здебільшого у великих містах і має справу переважно із урбанізованими ландшафтами, приділяє недостатньо уваги вивченню паразитів, які можуть завдавати колосальної шкоди. Проте ігнорувати цю галузь неприпустимо, адже **понад 3,4 млрд осіб проживають у зоні поширення малярії**, на яку щороку хворіють близько 200 млн. людей і помирають понад 450 тис. Вчені зауважили, що, крім малярійного плазмодія (збудника малярії, яка разом із туберкульозом і СНІДом, належить до «трійки великих убивць»), **нас оточує безліч інших паразитів**, а деякі з них, згідно із класифікацією Всесвітньої організації охорони здоров'я, є збудниками так званих «забутих», або ж «знехтуваних», **хвороб**, поширених у тропічному та субтропічному кліматичних поясах. За підрахунками фахівців, «забуті» хвороби щорічно вражають понад 1 млрд людей, близько півмільйона з яких помирають. Раннє діагностування спричинюваних ними розладів у функціонуванні живого організму значно ускладнене через **безсимптомний**

перебіг і тривалий інкубаційний період. З огляду на це, часом буває важко встановити зв'язок між хворобою та смертю. Економічні збитки, спричинювані цими недугами, сягають мільярдів доларів США. І, попри те, що шляхи профілактики й лікування цих хвороб є добре відомими, для населення бідних країн вони часто залишаються недоступними.

До того ж, сучасне людство є свідком і – принаймні почасти – винуватцем **глобальних кліматичних змін, внаслідок яких території зі сприятливими для розвитку паразитів умовами постійно розширюються і вже суттєво збільшилися.** Україну ці процеси, на жаль, також не оминули: зокрема, зафіксовано зростання захворюваності на малярію та поширення нових потенційно небезпечних видів паразитофауни. Як зазначили вчені, **паразити (зокрема гельмінти) демонструють високу резистентність до лікарських засобів, яка розвивається досить швидко.**

Значна кількість доповідей, виголошених учасниками зібрання, була присвячена вшануванню пам'яті **видатного українського вченого-зоолога, фундатора вітчизняної паразитоценології, гідропаразитології й іхтіопаразитології, знаного фахівця з питань екологічної паразитології, засновника та багаторічного керівника вітчизняної паразитологічної школи, талановитого педагога й організатора науки академіка НАН України О.П. Маркевича (1905-1999).** Крім вивчення вузькоспеціальних проблем, науковець займався також дослідженнями в галузі **філогенії тваринного світу та ветеринарії.** Чимало його наукових праць стосуються питань **філософії, теорії пізнання, методології наукових досліджень, історії вітчизняної біології. Монографії та посібники, написані О.П. Маркевичем, витримали багато видань і стали цінним підґрунтям для розвитку української паразитології та біології в цілому.** Вчений, зокрема, підготував **фундаментальну наукову працю, в якій узагальнив усі відомості про іхтіопаразитологічні дослідження, виконані в Україні з 1836 року, – «Історію вивчення паразитофауни риб України» (1993 р.).**

Академік НАН України О.П. Маркевич ініціював також створення в 1945 році в Києві українського об'єднання паразитологів – УНТП, **основним завданням якого стало (й досі залишається) згуртування фахівців галузі з метою координування робіт із вивчення актуальних проблем паразитології (станом на 1945 р. та в наступні кілька років однією з найгостріших потреб була ліквідація антисанітарних**

Доповідь заступника директора з наукової роботи Інституту зоології імені І.І. Шмальгаузена НАН України кандидата біологічних наук В.О. Харченка

наслідків Другої світової війни) та поширення нових знань. Участь у заснуванні УНТП взяли фахівці трьох основних напрямків паразитологічної науки – біологічного, медичного й ветеринарного. У 1998 р. товариство зареєстроване як незалежна всеукраїнська громадська організація. З 1994 р. УНТП є членом Європейської федерації паразитологів (European Federation of Parasitologists), а з 2006 року – членом Світової федерації паразитологів (World Federation of Parasitologists). Нині товариство об'єднує наукових і практичних працівників науково-дослідних установ Національної академії наук України, Національної академії аграрних наук України, Міністерства охорони здоров'я України, сільськогосподарських підприємств, вітчизняних вищих навчальних закладів, санітарно-епідеміологічних станцій різного рівня, ветеринарних науково-дослідних станцій, представників системи захисту рослин та інших організацій. На даний час товариство має 12 обласних відділень. Очолює УНТП член-кореспондент НАН України І.А. Акімов.

Учасники читань не оминули увагою й подію, важливу для світової паразитології загалом та вітчизняної зокрема, – присудження **цьогорічної Нобелівської премії в галузі фізіології і медицини паразитологу Вільяму Кемпбелу** (Університет Дрю, США), **біохіміку Сатоші Омуре** (Університет Кітасато, Японія) й **біологу Юю Ту** (Китайська академія традиційної китайської медицини, КНР) за розроблені ними **новітні протипаразитарні препарати** (варто нагадати, що досі за дослідження в галузі паразитології ця нагорода вручалася чотири рази, причому востаннє – близько 90 років тому). В. Кемпбел і С. Омуре відкрили **авермектин** та **івермектин** – ліки проти онхоцеркозу, лімфатичного філяріатозу, широкого спектру нематодозів людини та свійських тварин, а також проти кліщів і інших комах. Ту Юю відкрила **артемізинін** – препарат, який суттєво зменшує смертність від малярії. Як

підкреслюють українські вчені, після десятиліть повільного поступу в лікуванні паразитарних захворювань відкриття цьогорічних нобелівських лауреатів докорінно змінили ситуацію.

Загалом, під час ювілейних читань було розглянуто широке коло проблем загальної, медичної, ветеринарної паразитології, фітопатології, паразитоценології – фауну, систематику, біологію паразитичних організмів (зокрема, найпростіших, гельмінтів, паразитичних кліщів і комах), – а також актуальні питання іхтіо- та гідропаразитології (паразитози морських і прісноводних риб та безхребетних). Частину наукових доповідей було присвячено контролю та профілактиці паразитозів людини і свійських тварин, випробуванню й застосуванню протипаразитарних засобів.

Із тезами наукових доповідей, виголошених під час ювілейних читань з проблем паразитології, можна ознайомитися на офіційному сайті УНТП за адресою: <http://www.izan.kiev.ua/ussp/>

Фото – з офіційного сайту УНТП

За інформацією Інституту зоології імені І.І. Шмальгаузена НАН України

Матеріали опублікували: Прес-служба НАН України